

Odze György

Két férfi útja Porosig

– *Milyen a város?*
– *Poros – felelte Marci.*
Ez volt az első benyomása.
Így aztán rajta ragadt.

Freiburgból telefonál, késésben vagyok, mondja apának, ezerháromszáz kilométer, nem kevés, de nem is sok, az ilyesmi nem nagy dolog ma már, edzettebb kamionosok, akikkel útközben találkozik, egy-két nap alatt szelik át Európát öt-tíz perces mikroalvással meg sietve behabrált túlhagymázott hamburgerral. Kólát meg energiaitalt isznak, kurvákkal basznak a parkolóban. Azoknak az időknék, amikor az emberek kényelmesen, ráérősen utaztak, vége, nyomni, ma ez a legfontosabb, sőt, lenyomni, mint valami félelmetes ellenfelet, a távolságot, *csak vigyázz*, üzeni apa, nincs is világosabb és egyértelműbb tanács enél, mint vigyázni. Mintha ő nem tudná. Harmadik éve csinálja ezt, az európai autózásokat, amióta a cégük beszállt a Biesenhofba, az európai piacvezetőbe. *Reisender Verkäufer*. Ez most éppen Freiburg. Jellegtelen német város, ahol az ember mindig átutazónak tartja magát, ő valójában tényleg csak átutazó, ezzel a szóval azonosítja magát. Megszokta már, tudja, hogy mennyit bír. Apa újra üzen, hogy ne felejtessen el megállni Bécsben, persze, gondolja Marci, nem kellene emlékeztetnie rá, már foglalt is szobát a Hotel Postban, csendes, belső udvarra néző, és parkolóhellyel, gondosan betervezve.

Mi lenne, ha Bécsbe költözne?

Időnként erre is gondol. Mi köti Magyarországhoz?

Kiér az autópályára. A tervezés pontossága.

Igen, apa ezt alaposan belenevelte. Tervszerűnek lenni. Nekem, kérdezi magától Marci, sikerült? Sokat beszélget erről magában, ilyenkor az a dolog látszata, hogy őszintén, mert amikor az ember saját magával beszélget, akkor őszinte, de persze ez nem igaz, csak afféle *axióma, a nem bizonyított alapgogma*. Megbeszélni a dolgokat saját magával. Kivel mással? Alaposan megbeszélni a dolgokat csak magunkban lehet, ez a természetes. Tíz éve nős, a feleségével mindent meg lehetett beszélni, szinte mindent. Szinte, ez a kulcsszó. Tehát nem mindent, de többet, mint a semmit. Kényes témák. Voltak kényes témák, persze. Sokszor nem voltam vele őszinte, ismerte be magának Marci, de hát nem is lehet mindig őszintének lenni. „Mindig legyél őszinte”, anya próbálta így nevelni, ahogyan apának a tervezés, anyának az őszinteség, ezek voltak a vesszőparipák, csúnya szó, nem szerette használni. Ő azonban általában nem volt őszinte. Nemcsak azért, mert nem akart, hanem azért sem, mert nem tudott. Az nem olyan könnyű, őszintének lenni, sokszor az ember elhatározza, hogy na, most őszinte lesz, aztán nem sikerül, sokszor meg őszinte, és akkor megbánja. „Gyenge vagy az ágyban”, ezt egy lány mondta neki egyszer, még az egyetemi évek alatt, nem bántásból, csak éppen őszinte akart lenni,

miután megállapodtak, hogy őszinték lesznek egymáshoz, de megbántás lett a vége. Meg ez, a szex, ez jut eszébe, ez az igazán kényes dolog. Meztelenek, és mégis álságosak.

Az őszinteség tehát legtöbbször, neki legalábbis, megbántás.

Petró Félix örül, hogy a fia felhívta, az utóbbi időben nem sokat beszélnek egymással, inkább csak hogyvagy-hogyvagy, meg a szokásos apai aggodalmaskodások, a mai időkben azonban egy félperces beszélgetés is hosszúnak számít, a fiatalok már csak rövidítéseket használnak, vagy egymásra vakkantanak, de annak nem örül, hogy sokat utazik, szét fog hullani így az élete, az élet értelméről azonban Marci nem szeret beszélgetni. Akkor meg mi másról beszélnének? Pedig szeret beszélgetni, mindig is szeretett, akkor is, amikor nem volt még ez az örült mobilkorszak, volt, hogy olyan mély beszélgetésbe merült oktatótársaival a Gellért előtti villamosmegállóban, hogy megfeledezett az esti színházról, le is késte az első felvonást, ne haragudj, drágám, mondta a szünetben Anettnek, amikor végre odaért, eldiskuráltuk az időt. Kedvenc témája a tervezés volt. Hatvanéves fizikus, a relatív időelmélet legnevesebb magyar szakértője mindig is hitt a tervezésben annak ellenére, hogy az életében szinte semmi sem alakult tervszerűen. Talán éppen ezért. Ilyenekről is szeretett beszélni a hallgatóinak. Fizika és filozófia összefüggései, ezt találta ki magának. Vannak összefüggések? Szeretünk olyasmiben hinni, ami nem létezik. Hiszünk istenben, hiszünk a sorsban, hiszünk abban, hogy a világban mindig jobbra fordulnak a dolgok. Meg kell találni az életben azt, amit tervezni lehet. Nem sok minden, de annál inkább. Legalább azt a keveset, ami jut. Türelmetlen, érzi is, tudja is, elkoptak az idegei. Hetven év mindenben nyomot hagy. Órára nézés. Vitaminbevitel. Elsőnek a C, a fővitamin. Bevéve. Már nemigen szeret emberek közé menni, de ez is természetes. Milyenek az emberek? Az öregek már fáradtak, a középkorúak közömbösek, a fiatalok nyeglék. *Ugyan már*, feleli neki néha Breyer, mi is fáradtak vagyunk, középkorunkban közömbösek voltunk, fiatalon pedig nyeglék, emlékezz rá, egyszer még egy kaulauzba is belekötöttünk valami ostoba feltűnési kényszer hatása alatt, hogy megmutassuk, felnőttek lettünk, a rendőrök vittek el bennünket. Breyer mindig ellentmond neki, ez a barátságuk szellemisége. Lucifer-effektus. Le vagy szarva, gondolja Petró, többet nem hívja fel, de tudja, hogy úgymint felhívja. Ez már nem az ő kora, ez a lényeg, és ezt nehéz tudomásul venni. Az a kor már elmúlt.

Mi vagyunk a Veteránok Nemzedéke, utánunk jönnek az X-ek meg a többiek, ledarálnak bennünket.

Zsebre teszi a telefont. A régi kis Nokia hatvanhárom-tízes. Meg is paskolja.

Tökéletes. Csak azért is megtartja. Lemaradtál, apa, mondja mindig Marci, amikor ránéz. Minden fiú ilyeneket mond az apjának. Aggódás vagy lenézés vagy a kettő keveréke. *Jó az nekem*, ezt válaszolják a szülők a fiúknak. Mint a kis Nokia. Az életem része. Emlékek kötnek hozzá. A múlt. Az én életem, ezt szokta mondani. Az ő élete, ezt nem érti meg senki, aki még fiatal, de hát nála már szinte mindenki fiatalabb, aki meg öregebb, az már végképp nem számít, a múlt csak egy zátonyra futott hajó, már nem érdemes kiemelni, már nem

éri meg a fáradságot, nem költséghatékony, ahogy manapság mondják. Már az sem számít, Félix, hogy létezel. A régi Doxa. Azt is megtartotta. Genfben vette, arra is emlékszik, hogy pontosan hol, az elegáns Rue de Marché egyik kis mellékutcájában, és Anettnek is vett egyet, jól fizetett előadásokat tartott ott, az egyetemen, ilyen különös dolog az emlékezet, hogy mi minden ragad meg benne. Mutatja az időt, semmi mást. Mi más dolga lenne egy órának? Megbízható. Apa, vegyél okostelefont. De ő még a noteszához is ragaszkodik. A notesz a fontos dolgok kincstára. Fontos dolgok. Mi mikor történt. Hosszabb leírások is vannak benne. Mi hogyan történt. Esetleg: mi *miért* történt. A notesz a fontos napok jegyzőkönyve. Eltette a korábbiakat is, hogy bármikor visszalapozhasson.

Félix lesétál a bevásárlóközpontba. A MOM. Itt találkozott először Szonjával. A sorsunk nem más, mint a döntéseink története. Plusz a körülmények, ezt mindig hozzáteszi. Vagy mínusz. A körülmények, amikre mindig lehet hivatkozni. Most nincs kedve vásárolni, mindig csak a legszükségesebbeket veszi meg, van pénze, de inkább az érdektelenség jellemző most rá, ahogy erre a világra néz. Közömbös vagyok az emberiség iránt. Így is lehet fogalmazni. A széles folyosókon fiatalok sétálgatnak, benézegetnek boltokba, telefonálnak, aki éppen nem telefonál, az üzen, vagy üzenetet vár, vagy szeretne már üzeni valakinek. Legyünk már fontosak másoknak, a kurva életbe. *Na csá, majd telózzál.* Más korban élünk, apa, mondja neki mindig ezt is Marci, amikor találkoznak, de ez a *más*, ez a nemzedékek közötti élet-halál harc kulcsszava, de közben meg milyen egy lejáratott szó, neki beszél, aki egész életében csak váltott, semmi mást nem csinál, és már a szülei sem csináltak mást, ezt kelle- 51ne válaszolnia, más sem volt az életük, csak örökös váltás és alkalmazkodás, de hát ezek a történetek már nem érdeklik a Marci nemzedékéhez tartozókat, az őt követő nemzedékek meg még kevésbé fognak érdeklődni, ez *váltás*, így vált a világ. Maradi vagyok, biztosan. Kossuth-díjas fizikus, fiatal zseninek számított, amikor megkapta, a relatív időelméletért, akkor volt is nagy családi ünnepség, interjú a televízióban, hosszú cikk az életpályáról a Népszabadságban, el is tette, de aztán, néhány éve, amikor rendet csinált a fiókokban, végül kidobta. Újságot már nem sokan olvasnak, az előző napi híreknek már nincs értékük, nincs idő megvenni meg lapozni, csak suhantani kell a telefon szalagcímei között. Persze, váltani kell, nem a cél számít, nem is az oda vezető út, hanem a sebesség, akár van értelme, akár nincs, nézi a villamoson a kisgyerekeket, már mindegyiknek kezében a mobil, csáznak meg halóznak. Nyomni és tolni a végsőkéig. Kötéltánc. Két pont között a legrövidebb út. Így volt ez mindig. Akkor meg mi a baj? Az a baj, hogy már elszigeteltnek érzi magát. Amiért senkit sem érdekel az ő Kossuth-díja? De hát miért is számítana? Negyven éve még volt tekintélye ennek a két szónak. Kossuth-díj. Ma bejelentkezik egy telefonos ügyfélszolgálaton, akkor csak a jelszó érdekes meg a biztonsági kód, a mesterséges intelligencia terjedésével már az emberi hang is megszűnik. Gépek hatalma, így is lehetne fogalmazni. Őt sem hatotta meg nagypapa „Kiváló Munkásőr” kitüntetése, hiába mutogatta, meg fel is vette május elsején, ami akkor nagy ünnepnek számított, de senkit sem érdekelt, mert ebben az országban a kitüntetéseknek nincs becsületük, nem öröklődnek

úgy, mint az angoloknál, de hát ez egy kis, kelet-európai ország, soha nem volt önálló, hiteles erkölcsrendünk. Szerette ezt a szót, hogy erkölcsrend. A becsület és a tisztelet soha nem volt alapja ennek az országnak.

Üzen Marcinak. Merre jársz? Eszébe jut Breyer, akinek a fia autóbalesetben halt meg. Reggel még beszéltek, hogy mi újság, indulnak haza Rijekából, aztán kész. Vége volt. A telefonja órákig nem válaszolt, azután a rendőrségről hívták.

A lánya meg aztán egyáltalán nem beszél vele. Szar érzés. Jogos? Nem jogos. Erkölcsi fenntartások. Megcsalta anyát, és kész. Mit tud egy gyerek a szülei házasságáról? Semmit. De Vera másrészről kényes volt arra, hogy ők ne szóljanak bele a magánéletébe. A lánya addigi életében azért harcolt, hogy a szülők ne szóljanak bele a magánéletébe. Ő, Félix, mindig is nagy beleszólós volt, elismeri. De másrészről meg nem dolga-e a szülőnek, hogy néha azért mégis? Hogy megmondja, amit gondol, de az meg már beleszólásnak számít. Persze, mindennek van oka, és mindenre van magyarázat is. Mottó: Az embernek sokszor későn jön meg a bátorsága ahhoz, amit tulajdonképpen tud. További mottók is vannak, minden élethelyzetre. Fiatalkorában ezzel szédítette a lányokat, hogy tízezer mottót tud fejből, még Anettet is szédítette ilyesmikkel. Ha a választ nem tudjuk kimondani, akkor az azt jelenti, hogy a kérdést se tudjuk. Ha a kérdés kimondható, akkor a válasz is az lesz. A filozófia helyes módszere: csak azt kimondani, amit tudunk. Amit nem ismerünk, arról nem beszélünk. Népszerűek voltak az előadásai, fizikát tanított, de mindig belecsempészett egy kis filozófiát meg művészettörténetet, és szeretett szórakoztatóan beszélni. Egységben kell látni a világot, ezt mondta. Tetszett a hallgatóinak.

Anett skizó lett. Nem beszélnek róla. Éppen elég, hogy tudják.

Miattad lett az, apa.

Autópálya. Vékás, a cégvezető üzen. CEO, most már csak így fogják nevezni. Bármilyen kicsi egy cég, CEO-nak lennie kell, mert ez ad neki komolyságot. Kis cég, néhány alkalmazott, Marci jól érzi ott magát. Öt éve szállt be, akkor ment szét a házassága, és éppen akkor omlott össze az a nagyvállalat, ahol addig statikusként dolgozott, ő pedig egyszer csak ott állt a semmiben, lényegében, amit a béka seggével szoktak jellemezni, vagyis ami alá már nem nagyon lehet kerülni. Akkor hívta őt Véges, a régi osztálytársa, hogy szálljon be, építéstechnikával foglalkoznak, jól jönne egy szakember, és aztán így alakult meg a Véges & Petró, mert ez a & jel, ez olyan nyugatias, jó a fizetés, kapott szolgálati autót, lehetett talpra állni, elmozdulni az Under the Frog állapotból. Lucy használta ezt a kifejezést egyszer, tudta ő is, hogy milyen érzés. Mit üzen Véges? Újabb nagy szerződés kilátásban. Hívjál, ha megérkeztél.

Az üzlet mindenekelőtt. Vadászalkatnak kell lenni, különben téged vadásznak le.

Német–osztrák határ.

Anya skizó.

Határ. Már csak virtuális. Mint fogalom. *Tudd, hogy hol a határ.* Átvitt értelemben is. Vigyük át az értelmet. *Hol tartok?* Negyvenéves, mi történt eddig az életében? Nagyreményű építészmérnökből közepes reményű kereskedő. Boldog férjből csalódott elvált férfi. Szeretem a szüleimet és a hazámat, ezt

írta le egy fogalmazásban általános iskolás korában. És mit hoz még az élet? Soha nem volt erős évszámokban, még az érettségi időpontjára is csak hosszas tépelődés után képes emlékezni, forró június volt, ez maradt meg benne, utána pedig elmentek inni, némileg el is túlozták, szédelgett hazafelé. De olyan fontosak az évszámok? Gimnáziumban, ha a diák nem tudta, mikor volt a muhi csata, egyest kapott. Néha az ember agya, ezt olvasta egyszer, néha fellázad, nem akar emlékezni, hogy mikor mi történt. Szeretjük meghamisítani a saját történetünket. Amikor az életrajzát írta le Vékásnak, akkor döbbent rá, mennyi felesleges dolog történt vele, és milyen kevés igazán lényeges. A faszba a Céggel, nézi az erdőket, milyen szép táj. Beethovent hallgat, mint legtöbbször, ha úton van. Megnyugtatja, hogy van vele egy zseni. Poe ír erről valamit, a jó és a rossz harca az emberben. Vagy Jung. Mintha személyes ismerősei lettek volna. „Nem törődteél anyával”, mondta neki egyszer apa, jó lenne emlékezni, hogy ez pontosan mikor is történt.

– És tényleg, törődött az édesanyjával? – ezt kérdezte tőle Szolnoki Klára, a pszichiáter, aki átvette anyát Poroson. Akkor beszélgettek először, a főorvosi irodában. Az ablakok a kertre néztek. Tipikus elmeegógykert. Mindegyik egyforma. Látott már néhányat. Marci hátradőlt a széken, úgy gondolta, nem neki kell véleményt mondania arról a családról, amelyikben felnőtt. Ezt nyilván apától is megkérdezte, sőt, Verától is, azzal a körültekintéssel, amit egy pszichiátertől elvárnak. Pontosan tisztában kell lennie a körülményekkel. Ez volt a kollektív felelősségre vonás, ők meg, ahogyan ez lenni szokott, egymást okolták, ezért tart anya ott, ahol tart. Nyilvánvaló, hogy nem törődtek vele. Sokszor mondják, hogy *gyerekkorában nem törődtek vele eleget*, jól is hangzik, de aztán felnőttkorban sem törődünk egymással.

Szétesett a család, írta Vera apának. Legfőképpen miattad. Hát meg attól, ezt már ő, Félix mondta el Szolnokinak, hogy Anett soha nem panaszkodott, soha nem mondta, hogy mellőzöttnek érzi magát, aki pedig nem panaszkodik, arról azt hiszik, hogy mindennel elégedett. A gyógyszertárban, ahol dolgozott, szeretett volna vezető lenni, vagy legalább vezető-helyettes, úgy gondolta, hogy tizenöt év után ez már járna neki, de nem sikerült. Háborgott egy keveset, egyszer, karácsonykor, vagy valamelyik más családi együttlétkor mondta is, hogy szeretne volna többre vinni, de csak magát hibáztathatja, amiért nem sikerült, mi pedig szinte meg sem hallottuk, az ilyen családi együttlétkor mindenki csak a maga dolgára figyel, aztán azt mondjuk, hogy milyen jó volt, és szétszéledünk. De valami akkor azért nem volt rendben, felelte erre Szolnoki.

– Hogy kezdődött? Mégis, hogy kezdődött?

A szkizofrénia nem jelent tudathasadást. Személyiségzavart, azt igen. Leválik az érzelem a gondolkodásról. Sokszor jelentkeznek vonatkoztatási és üldöztetési téveszmék, észlelési és koncentrációs zavarok, hallucinációk, ilyesmi.

Marci azt mondta, megpróbálja összeszedni a részleteket.

– Beszéljen az édesanyjáról – könnyítette meg a dolgot Szolnoki.

„A házasság válságba került.” Ezt is szokták mondani. Milyen semmitmondó és személytelen szavak. Tudta. Vagy, ami rosszabb, sejtette. Még megtartot-

ták a születésnapját, együtt volt mindenki, szülők, nagyszülők, rokonok, néhány barát, volt nagy éljenzés, torta, ajándékok, miközben ők már válófélben, De anyának feltűnt valami, lehet, hogy az érzékeny idegrendszere miatt. Sok minden feltűnt neki, ami senki másnak. *Érzékeny*, az volt már gyerekkorában is. Nem mondta ki, nem is kérdezett semmit, de úgy nézett Marcira, mint aki tudja. Na és, kérdezte anya, még akkor, amikor elmentek a vendégek, Verának van már valakije? A konyhában álltak, a csokis tányérok fölött, és akkor Marci úgy érezte, hogy most, most őszintének kell lennie. Van, felelte ő. Vera leszbikus, anya, jobb, ha tudod, ezt Marci mondta meg neki, mert akkor már nem bírta a nővére állandó hazudozásait. Sőt, már nem bírta Verát sem. Az a baj, tette hozzá, hogy semmit sem mondunk ki időben, és akkor aztán ez a vége.

– És az édesanyja mit szolt? – kérdezte Szolnoki.

– Anya úgy állt ott, akkor, hogy látszott rajta, mennyire lesújtotta a hír. Kikészült. Az, hogy a lánya leszbikus, ez kikészítette. Alig tudott megszólalni. Mint, aki sokkot kapott. Bekattant, ez a szó jutott akkor eszembe. Hogy talán mégse kellett volna így megmondani.

Lehet, hogy ezzel kezdődött.

Másnap anya otthon maradt, jött a bejárónő, Andics néni. Anya megverte őt, amikor belépett, mert nem ismerte meg, azért ez már nem akármí.

Megáll tankolni.

Hol tart? Mindig ez jön elő. Hány lélek lakozik bennünk? Jók és rosszak. Őszinteség és álság. És anyában? Benne hány lakozik? Vagy már minden csak múlt idő? És miért? Egyszer valakivel beszélt telefonon, vagy legalábbis ezt állította, aki azt mondta neki, hogy tehetségtelen, ne is próbálkozzon azzal a festéssel, hanem meneküléssel, nem mondta el senkinek, és hát ki is vette volna komolyan, vagy ha komolyan veszik, akkor bolondnak tartották volna. Akkor még a gyógyszertárban dolgozott, kísétált, fehér köpenyben, és estig kóborolt a városban, már a rendőrséget is próbálták, de ott azt mondták, huszonnégy óra, és hozzanak fényképet, de a híváslistáján nem volt beszélgetés. Aztán még egyszer megtörtént, Zebegényben, felszállt a vonatra, és csak éjfélkor ment haza, valakivel találkozója volt a Nyugatiban, ennyit mondott. Apa soha nem aggódott érte, hóbortos művész, ennyit mondott, de apa alaptermészetéből az aggodás hiányzott. Mindig a dolgok kellemes oldalát akarta látni. Kellene volna aggodni? Kellene, de közben meg felesleges is. De utána jött az, hogy apa telefonált, hogy baj van. Anya befejezte az egyik képét, úgy szignálta, hogy WZS. Megkérdezte, hogy ez mit jelent, anya pedig azt felelte, hogy nem érti a kérdést.

– Wollner néven jelentkezett be a Tímár utcába is. – Szolnoki szigorúan nézett rá. – Nem találtak ebben semmi különöset?

– Akkoriban kezdődött – mondta Gortvai.

– Mikor volt az az „akkoriban”? – kérdezte Szolnoki.

– Talán a Zeneakadémia – felelte Petró. – Ráadásul Schubert, nagyon készültünk rá, Breyerékkal mentünk, kivettem Anettet a bejáratnál, mert esett a hó, és elment parkolóhelyet keresni, amikor pedig ő is beért, Ani már nem volt sehol. Petró otthon talált rá, a festőállvány előtt, festőpulóverben. – Hát

te? – ezt kérdeztem. Ott álltam öltönyben, minden, közben úgy éreztem, szétrobbanok. Meg azt is éreztem akkor már, hogy valami nagyon nincs rendben. Mi az isten van, ezt is kérdeztem. – Megbeszéltem Wollnerrel, hogy megfestem Amelie Earhartot – felelte Anett, mintha mi sem történt volna. Mintha éppen nem lépett volna le a Zeneakadémiáról, szó nélkül. – Már régóta tervezem. – És a koncert? – kérdeztem. Kész voltam. És Anett is kész, ezt éreztem. Megdöbentem, nem is ez volt a jó szó. Megrázott, ez jobb. Még ez sem volt elég erős szó. – Hogy a picsába gondolod ezt? Kisétálsz, szó nélkül? – már kiabáltam vele. Ő meg visszakérdezett, hogy milyen koncert, és hogy nem látom-e, hogy fest?

Elhallgatott. Még mindig felkavarta.

– És utána?

Petró akkor beszélt egy régi orvos ismerősével, aki belgyógyász volt Balatonfüreden, a Szívkórházban, elmondott neki mindent. Fiatalkorukban még vitorláztak is együtt. Tudta, hogy a belgyógyászok semmihez sem értenek, de mindenről van véleményük, talán éppen most ez tudna segíteni. Biztosan zaklatott, ezt mondta az orvos, minden művészlélek zaklatott, náluk is fekszik egy lökött író, aki nehezen bír magával, amikor nem megy az írás, kilóg inni a legközelebbi presszóba, meg kikezd az ápolónókkal.

Azért felírt nyugtatót, de Anett hallani sem akart róla.

Igazából mindig csak festményekről tudott szenvedéllyel beszélni, de akkor aztán tiszta szívből. Elragadtatással. A művészet ad értelmet az életnek, ezt kell keresnie. Klee, mutatta mindenkinek. Példa volt az önkifejezésre. Wollner Gréta mondta neki.

Ki az a Wollner Gréta?

Anett azt mesélte róla, hogy festőnő és művészetoktató, Wollnerrel volt az első Klee-kiállításon. Anett azt mondta, nagy hatással van rá. Belelkesítette. A világosságot fokozzák a különös íves, nagy, fehér formák, fénylő fehérek, kékesfehérek, szürkésfehér, zöldesfehér részletekkel. A jobb felső négyzetes képrészben fehér gömb: hold-virág-pitypang-labda mozgékonyan, a fehérben kis foltokkal, mint amikor a teleholdban vélünk konkrét formákat felfedezni. Lent, alul jobbra a társa piros gömb: tűzlabda, forró nyári virág, akárcsak egy kisebb forgó piros a nagy fehér és a nagy piros gömb között. Alul a kert szürkével tört zöldje húzódik, s persze zöldek a fenyőfák is: egy a bal, egy a jobb oldalon, s egy távolabb a mélység felé egy domboldalon. Nézzétek, ez itt a króm-oxid-zöld, nedvzöld fehérrel keverve, a piros komplementere. És még az élénk ragyogó világoskékek, s még barnák, terrakották, rózsaszínek. Finom színátmenetek, áttetsző valőrök. A barna a föld színe, anyagi szimbólum, a fehér transzcendens szín, a lélek győzelme az anyag felett. A fehér az egyetlen tökéletes szín, mert magában hordozza a többi színt is. Klee itt is, más képein is keverte a színeket, a festékeket is gyakran. „Én és a színek egyek vagyunk. Festő vagyok.” Érted, Félix, hogy mit jelent ez?

De nem értette.

– Tudom – felelte Szolnoki. – Wollner volt a menekülőút. Az egyetlen, ami biztonságot jelentett.

– Nem volt benne a hívólistájában. Csak kamuzott, amikor úgy tett, mintha telefonon beszélne vele.

- Persze – bólintott Szolnoki.
- Magának *persze* – fakadt ki Félix. – De képzelje, amikor először döbbsentem rá, hogy a feleségem bolond.
- Megnézte a képeit?
- Persze – felelte Félix.
- Alaposan?
- Az mit jelent?

Félix elbizonytalanodott. Ezek a pszichológia trükkjei, a zavarba hozás.

Szolnoki előhúzott a mappából két képet.

– Más színeket kezdett használni. Erőteljesebbeket, a vonalak is teljesen mások lettek. Ez a különbség. Egyiket Anett festette, a másikat a képzeletbeli Wollner. Ez a dolog lényege. A skizo.

Volt egy utcai incidens. Kiabálni kezdett, hogy megtámadta egy férfi. Ott történt a lakásuk előtt, nem messze a villamosmegállóban. A rendőrnek azt mondta, hogy ő Wollner Gréta, és nincsenek nála iratok. A táskájában aztán megtaláltak mindent, akkor meg egy rendőrt azzal vádolt meg, hogy erőszakoskodik vele, és olyan szavakat használt, mint soha korábban az életben.

Szolnoki becsukta a füzetét.

– Gondolt már arra, hogy milyen kellemetlen, ha beszorul egy kavics a cipőjébe, amitől nem tud szabadulni? Először megpróbálunk a másik lábunkra állni, aztán megtámaszkodunk, aztán egyszer csak felsérül a bőrünk, nem tudunk továbbmenni.

Félix várta a folytatást.

– Az elme – jött a folytatás – minden telhetőt megtesz, hogy szabaduljon a fájdalomtól. Ezzel mindnyájan így vagyunk. Néha az elme a túlélés érdekében feldarabolja a személyiséget. Ez történik most Anett-tel.

56

Linz. Bécs még száznolcvan kilométer. Két óra. Lassborg, az egyik nagyfőnök is üzen neki, a stuttgarti központból, dicsérte, hogy milyen jól tárgyalt Freiburgban. Azért ez jólesett. Most már örül, hogy belevágott ebbe a munkába, kellett hozzá egy kevés bátorság azért. Csak bátorsággal lehet eljutni a tudáshoz, ezt meg anya mondogatta mindig. Szóval ezen a hídon is át kell menni egyszer. A bátorság és a gyávaság szigetei között. Milyen vagyok? A szokásos kérdés. Önvallomás, áltatással. Átlavírozik zavaros vizekről csendes vizekre, azután megint jönnek a zavaros vizek. *Különbözni kell, de nem csak mástól, hanem olykor önmagunktól is*, ezt mondta neki a korábbi munkahelyén egy pszichiáter, akit megbíztak a személyiséggrajzokkal, Marcinak azonban már megvolt a véleménye saját magáról, és nem is vette komolyan, *különbözni*, ugyan már, majdnem fel is mondott, róla senki ne készítsen személyiséggrajzot, erre azt mondta a főnöke, hogy ő, Marci, született szociopata, nehezen illeszkedik be a közösségbe.

Lehet, gondolja.

És én milyen vagyok? Ez most hirtelen senkinek sem lett fontos. A gyerek, a család szeme fénye egyszerre mellékszereplő lett.

Szóval milyen is vagyok? Leírta ő magáról már sokszor. Ügyesen lendül át a nehézségeken, ez szinte az egyetlen értékes vonása, bátor, ha kell, de nem becsületes, tisztának látszik, de nem belátó, őszintének látszik, de nem egyenes, nem elfogulatlan, nem erkölcsös, még azokkal sem figyelmes, akiket szeret, csak akkor, ha érkei fűződnek hozzá, nem ragaszkodik sem a hazájához, sem semmiféle közösséghez, ellenben szorgalmas, okos, kitartó, tud takarékos lenni és türelmes is, problémameglátása gyakran téves, megfogalmazásai elfogultak, eszközeit rosszul válogatja meg, csekély benne az emberek iránti megértési készség, mégis szeretne különbözni, De már nem szeretné *vinni valamire*. Ez is milyen relatív, a vivés valamire, mi a fontos, a siker, a pénz vagy a hírnév? Egyik sem? Tisztesség? Nem tudni. És talán nem is számít. Egy úrhajós, aki visszatérőben a Holdról kinézett a kabin ablakán, és azt a megállapítást tette, hogy a Föld milyen parányi, pedig nyolcmilliárd ember él rajta, ezek közül ő, Petró Marci is csak egy, vajon hány embernek sikerül igazi nyomot hagynia maga után, ez lenne az igazi kérdés. Forog a Föld. Először, amikor hallotta, gyerekkorában, nem hitte el. Hogy forog. Kinézett a szobája ablakán, a Böszörményi útra. Minden a helyén van. Minden áll egy helyben. Akkor meg mi ez a sok duma az állandó forgásról? És hogy olyan, ezt is mutatták a földrajzórán, amikor megpörgették a földgömböt, az állványon, mint egy játékot, szóval olyan, mint egy labda a nagy semmiben. Na és Ausztráliában hogy nem esnek le róla az emberek. Majd megérted. Minden forog valami körül a világban. Leginkább, erre is rájön az ember, a szex körül. Meg a pénz körül. A többi mese.

– Milyen volt az édesanyja korábban? Hogyan jellemeznéd?

Már nem először találkoztak, ez volt a beszélgetéseik szokásos menetrendje, Szolnoki kérdezett, ő válaszolt. Látszólag egyszerű kérdés, Marci zavarba jött. Nem egyszerű. Milyen szavakkal jellemeznéd? Elhivatott, felelte ő elsőre. Igen, talán ez. Rajongó. Elszánt. Csalódott. Igen, talán ez. Sok csalódás érte. De mindenkit érnek csalódások. Engem is. A gyógyszerész, ahol nem lehetett vezető. Tudjuk. Biztos oka van, mondta erre apa. Nem vagy elég pontos, vagy nem vagy eléggé odaadó. Apa mindig megtalálta a magyarázatot mindenre, és mindig úgy, hogy ő mondja ki a nagy igazságokat. Nem lehetett neki ellentmondani.

Kicsit várt a folytatással. Nézte, hogy milyen szép nő. Negyvenes.

Akkor jött a Tímár utca, egy fiatal tehetségeknél alakult műterem, ahová befogadták, talán akkor látta boldognak. Azt vezette Vujó, egy forradalmárelkü festőművész, egy alapítványtól szereztek hozzá valamennyi pénzt, még egy hétvégét is eltöltöttek a Mátrában. Hazament, elmesélte apának, aki szabályosan lebaszta, egy hülye vagy, ezt mondta neki, és hogy áltatja magát. Kinevette.

Ez volt a trauma?

Biztosan, felelte Marci.

Sokat veszekedtek. Apa nemhogy támogatni nem akarta, de még elfogadni sem anya szenvedélyét, pedig közben szenvedély lett a hóbortból, sőt, mintha apa rossz néven is vette volna, egyszer, állítólag véletlenül nekiment a festő-állványának, de akkor nem szólt érte, lehet, hogy ő értelmezi rosszul a dolgot,

és amikor már nős volt, tudta, hogy a gyerekek semmit sem értenek a szülők házasságából, és nem is jó, ha megpróbálják megérteni.

– Mindenkinnek vannak álmai – próbálta Szolnokinak magyarázni Félix. – Nekem is. De hát az álmok nyilván nem mindig teljesülnek. Úgy vettük, hogy a festészet csak hóbort volt, gimnáziumban, senki sem vette komolyan. Hétvégi időeltöltés, ennyi. De aztán jöttek más dolgok is.

A szélsőségek.

Nem eszem, toltam el magától a tányért. Nem eszem édességet.

Félix nem szerette a Tímár utca gondolatát sem. Féltekeny is volt, persze, ez is benne van. És nem is értette. Anett soha nem vonzódott az ilyen férfiakhoz, mint Vujó. Egyszer találkozott vele, az éppen elég volt. Tornacipós, utcán dohányzó típus, nem az ő esete. Laza, mondta rá Anett. Néha hazakísérte, ott álltak a kapuban, hosszan beszélgettek, cigarettáztak. Méghogy művészbárság, ahogy Anett mondta. Ugyan már. Basznak. Ténykérdés. Művészlelkek, nekik állítólag könnyen megy az ilyesmi. Megmondta Vujónak, hogy hagyja békén Anettet, mire Vujó elküldte az anyjába, Anett pedig nem szólt semmit, mintha ott sem lett volna. Lehet, hogy ott sem volt.

– Basztál vele? – kérdezte egyik este Félix. Soha ilyet nem kérdezett, de akkor ivott is. Bántó voltam, érezte ő pontosan. Akart is bántó lenni.

Trauma és elnyomás, ennyi pont elég.

– Plusz Szonja. – Szolnoki belenézett a jegyzeteibe, hogy ne tévessze el a nevet. Meg hát, ahogy kiderült. A szar ügyek szarul derülnek ki. Ahogy az ilyesmi ki szoktak derülni. A megcsalás mindig hazugság. Szonja csak szexuális kísértés volt, magyarázta Félix, de Szolnokit ilyen mesékkel nem lehetett megejtetni. Speciál megérti, de ez nyilván nem enyhítette Anett fájdalmát, aki úgy érezte, elveszítette az embert, akihez ragaszkodni akart, akire felnézett, akiben megbízott. Nagy szavak, mégis az embereknek ezek sokat jelentenek.

– Talán bizony nem így van? – kérdezte Szolnoki. Nem mondta ki azt a szót, amit a nők, még a pszichológusok sem szeretnek kimondani, miszerint Félix baszott egy fiatal nővel, és ez a felesége semmibevételét jelentette. – Ugye, így van?

Halk szavú, figyelmes orvos volt, pontosan olyan, gondolta Félix, amilyennek egy idegyógyásznak lennie kell. Közben jegyzetelt. Kérdezett. Beszéljünk a festészetéről. A festésze története érdekelne. Az idegei története. Szerette a festészetet, már gimnáziumban, hétvégén, hóbortból, mindig volt festőállvány, aztán egyetem. A szülőktől örökölték házat Zebegényben, ott töltötték a hétvégeket, Anett ott is sokat festett. Miket festett? Már nem is tudják, hogyan kezdődött, az első képeket ki is dobták, feltették Zebegényben a tároló felső polcára és kész. Egy elnyomott feleség története, lényegében. De hát nem jogos? És ez indokol egy skizofréniát? Van egy biztos állásod, ezt mondta neki mindig, amikor megérezte, hogy a dolgok változnak, és nem az ő érdekei szerint, amit megszokott, és amire kényes volt, mert ezt is szokta meg, és a megszokásokon nagyon nehéz változtatni, lehet ígérgetni meg fogadkozni, de aztán megtenni, az egy másik dolog. Muszáj vagyok festeni, felelte Anett, akkor már úgy kia-

báltak egymással, mint addig soha. Igen, ezt súgja egy hang, a lelke, és ez elfogadható is volt, egy művész, akiben a lélek uralkodik a valóság fölött. Perse, neki nehéz volt elfogadni, akinek mindene a tervezés és a kiszámíthatóság volt, meg a pontosság. Ha öt percet késett valaki, Félix már kiborult. Hogy ezt hogy képzelet valaki, hogy őt megvárhatja.

És akkor anya döntött.

– Érthető is volt – mondta Marci. – Egyszerűen otthagya a gyógyszerét, olyan hangulata volt, hogy minden mindegy, csak a műterembe járt, a Tímár utcába, csak a festészet érdekelte. Apa akkor nagyon kivolt. Sosem vagy itthon este, kiabált veled apa, anya meg vagy durcás volt, vagy hisztizett, mikor mit látott jónak. Vera összeköltözött valakivel, akit ők nem is ismertek, és Vera nem is akarta, hogy ismerjék. Anya akkoriban lett olyan. Elszánt. Akkor is hallott egy hangot, amelyik azt mondta, hogy festőművészeknek kell lennie és ne engedjen ebből. Apa azt kiabálta, hogy anya megcsalja őt ezzel a pasással, és az egész festészet-történet csak ennek a leplezése. Pedig meglett a kiállítás, azért ez nagy dolog, apa azonban nem ment el a megnyitóra. Anya akkor egy ideig nem is aludt otthon, apa engem hívott, hogy segítsék, de én nem tudtam segíteni. Szétesett a család, ahogyan ezt Vera megmondta.

Szét, ezzel Félix is egyetértett, miközben mindent megtett a szétesésért.

Utána jött a nagy kiborulás és az első beküldetés, ahogy Félix nevezte. A sürgősségi. Mégiscsak festőművész. Az első kontroll. Talán egy pszichiátert bevonnának. „Törődsz te anyával?” – kérdezte Vera, amikor kettesben maradtak a kórház folyosóján, Vera is jó volt ebben, akárcsak apa, a felelősségre vonásban, Félix azt akarta felelni, hogy hát éppen ez az, hogy törődik veled, ezért szeretné, ha anya nem áldozná fel a rendes életét, de Vera két szóval, „önző vagy”, lényegében lezárta a beszélgetést, úgy hangzott, és olyan is volt, mint egy ítélet, és neki nem is volt rá válasza. De akkor már szét volt esve a család, és csak akkor jött Szonja. Depresszió, közöny. A minden mindegy, más-kor túlaradás, érzékcsalódások. Aztán egyik nap kidobta a festékeket meg az állványt az utcára, és ki is akart ugrani, hogy nem megy már a festés, vissza akart menni a gyógyszerét, ott is veszekedett, kezeltesse magát, mondta a gyógyszerészvezető. És Félix is. Őrült család.

Miután hazaengedték, úgy látszott, segít a terápia. Félix is alkalmazkodott, visszafogom magam, írta Verának, csak gyere haza, próbálj meg segíteni. De aztán megint romlott a helyzet, Anett új bútorokat hozatott. Készek vagyunk anyagilag, mondta Félix, aztán új ruhákat vett, kidobta a régiakat. Átkutatta a fiókjait, talált egy csomó Amelia Earhart-fotót. Egy kemény és elszánt nő.

– Hát ez meg ki?

– Egy kemény nő. Mint én. Nem hallottál még róla?

– Nem, ismerte be Félix.

Szóval, milyen trauma volt még a háttérben? Szonja volt a háttérben, ismerte be Félix. Egy nő, akibe beleszeretett. Tíz éve történt. Ez volt a háttérben. Boldog volt korábban Anett-tel? Ostoba kérdés. Mintha a boldogság valami kézzelfogható vagy elérhető dolog lenne. Nem mindig. De sokszor. Ostoba szó, mindenkinek mást jelent. Slágerszövegek. „Szeretnék végre boldog lenni.” A boldogság lényegében öntévesztés. Hatásos, mert az embe-

riséget meg lehet vele bolondítani. És Anett nélkül vajon boldog lett volna? Nem tudja.

Szonjával véletlenül futott össze a MOM-ban, amit magában csak Majombazárnak hívott egy indiai élménye után. Golden Bazar. Ő úgy nőtt fel, hogy az ember közérthet vásárol meg a cipőboltban. A véletlen, az élet felmentő szerepe. Mindig lehet hivatkozni rá. A lány ismerte meg, azt mondta, Félix tanította őt az egyetemen. *Csak nem a professzor úr?* Igen, tisztán emlékezett rá, élvezte az előadásait, a tanár úr nagyon színes egyéniség volt, látta egyszer a feleségével is színházban, nagyon szép asszony. Félix azt hazudta, hogy emlékszik Szonjára, megszokta már az életének ezeket a hétköznapi, álszent elemeit, amelyeket összefoglalóan úgy hívnak, hogy *viselkedés*, szép nő, harminc körüli, mint Zsófi, ott álltak az áruház folyosóján, Félix szívesen beszélt volna hosszan is magáról, hiszen ez volt az egyetlen dolog, amihez igazán értett, hogy saját magáról beszéljen, de most mégsem érzett kedvet hozzá. Különös ez a tanár-diák viszony, különösen a férfitanár-lánytanítvány viszony, mindig van benne valami bevaltatlan, rejtett erotika, ez a szellem igazi világa, a megmagyarázhatatlan lépések birodalma, ahová vissza lehet menekülni, igen, szép nő, tetszett Félixnek, szép a ruhája, kellemes az illata, vidám, gimnáziumi igazgató vagyok Csepelen, ott van egy kis lakásom is. mondta büszkén Szonja, meghihatnánk valamit, javasolta Félix, mit akarok vajon, kérdezte magától, persze, csak, ha ráér.

Beültek a kávézóba.

– Egyedül élek – mondta Szonja. – Ott ültek egymással szemben. Szép lány, ismételtette Félix. De minden kaland kizárva. Vagy mégsem. Az élet a nagy elvek között leperreg, homok az ujjaink között. Valami nagy ember mondta ezt, de lehet, hogy ő találta ki. A dolgok néha összekeverednek. Megzavarta őt ez a dolog. Hogy van egy új nő, aki vonzódik hozzá. És nem is új. Mintha régóta ismerték volna egymást. „A szerelem ebben a korban vízvázasztó a múlt és az öregkor között.” Ez jól hangzott.

Sok minden eszébe jut a hatvanéves korról. Hogy hányféleképpen lehet hatvanévesnek lenni. Volt egy találkozása Paul Austerrel Bostonban. Az igazi amerikai sikeríró. Éppen akkor múlt hatvanéves, elmesélte, hogy fiatalon nősült, lett két lánya, egyetemen tanított, mint sok amerikai író, szóval minden rendben ment az életében, amikor egy autókölcsönzőben összefutott egy gimnáziumi osztálytársával, aki akkor a legcsinosabb lány volt, tetszett is neki, de nem értették meg egymást, az autókölcsönző is látszólag csak merő véletlen volt, mint a zoknivásárlás, valójában a sors összehozta őket újra. A véletlen az, aminek nem ismerjük az ok-okozati hátterét. Auster hazakísérte, felment egy teára, szexeltek, két nap múlva összeköltöztek, Auster simán elhagyta a feleségét és a három lányát, csak annyit mondott, hogy rájött, hogy most találta meg az igazit. Van ilyen. Bolond gondolatok, a hirtelen, bolond gondolatai. Hagyjuk mára ennyiben. Meyerre is gondol, ez meg törvényszerű, pedig nem akar. De hát ez nem így megy. Az ember nem arra gondol, amire akar, hanem arra, amire az agya éppen viszi.

Vera üzen Marcinak, hogy pénteken bemegy anyához, és reméli, hogy nem megy be, és apa sem megy be, mert nem szeretne velük találkozni. Marci leg-

szívesebben azt válaszolná neki, amit gondol, már többször megírta, különböző szavakkal, magyarázva vagy indulatból, amilyen hangulata éppen volt, közben tudta, hogy nincs értelme, Vera makacs és elszánt tudott lenni, mindig büszke arra, hogy kimondja vagy leírja, amit gondol, mintha nem tudott vagy nem akart volna számolni a következményekkel. Elege volt a családból, ezt már sokszor megírta. Kutatóorvos, egyedül él Debrecenben egy kétszobás lakásban. Néha külföldön van, sokat jár Hollandiában. Mindig visz valamit anyának.

– Verával beszélt? – kérdezte Félix.

– Természetesen beszéltem – felelte Szolnoki.

Képzelem, gondolta Félix. Hogy miket mondhatott.

A család. Mi lett belőle? Mi jut eszembe róla? *Na, mi akarsz lenni*, ezt a kérdést tette fel sokszor Verának is, *milyen céljaid vannak az életben*, mert ezeket a kérdéseket mindig egy apának kell feltennie annak érdekében, hogy a gyerekei világosan lássanak, és azt is tudják, hogy számíthatnak az apjukra, aki értelmes utakra szeretné őket terelni. Négyesben nyaraltak Zamárdiban, forró szombat délután volt, a Balatonon vitorláztak, jól érezték magukat, Marci éppen az érettségi évében volt, tehát az élet kapujában, magához ölelte Verát, aki nagyokat nevetett, ahogy egy-egy hullám átcsapott a fedélzeten, Anett pedig fényképezett, ott kint a vízen minden jobb volt, semmi másnak nem volt jelentősége, a család, az életed olyan lesz, amilyen célokat kitűzöl magad elé, még akkor is, ha azok soha nem teljesülnek, apa nagy lelkesedéssel mondta ki ezeket a szavakat, és akkor ő is úgy érezte, minden rendben van, pedig ez csak a látszat-az-hogy-minden-rendben-van érzés volt. És még az is lehet, hogy minden rendben is volt.

Mit tehetett volna még?

Másnap. Wien-Mitte parkolóház, onnan villamossal az Opera. Megveszi a Sacher a spéci fadobozban. Ettől az igazi. Anya egyszer elmondta nekik a Sacher család történetét. Törekedni a tökéletességre. Ez benne az üzenet. Lehet, hogy ezért kedvenc. Vagy mégis a fadoboz. Azt mondják. De azt is mondják, hogy ez csak sznobizmus, mert Muci néni a TikTakban, a Böszörményi úton százszor jobbat süt. Mit százszor, ezerszer. Megáll az Albertina előtt, nézi a plakátokat, de nem megy be. Így is elég. Még sok is.

Megint más emlékek. Neki, Marcinak is megvolt a maga különös szerelmi története. Néha a könnyelmű kis kalandok is fontosak, azoknak is helyük van az életben, hogy azután megtanuljuk, hogy mik a valójában fontosak. Hat hónapos tanulmányúton volt Yorkban, a legszebb angol városban. Lucyval Dover és Calais között ismerkedett meg, a kompon. Abban is volt valami filmszerű. Egy magányos lány állt a korlátnál, a hajába belekapott a szél, és nézte a tengert. Szemlátomást egyedül volt, ennyi elég volt az ismerkedéshez, *Lucy In the Sky with Diamonds*, még vicceltek is ezzel, jókat nevetgéltek, de ő már akkor, félúton, tudta, hogy ez a megkedvelés csak kis kaland lesz, nem is akart többet, mint egy játékos, könnyű időtöltést aznap este, mert az igazi kaland mindig rögtön kezdődik, arra nem kell várni, nem lehet előre megbeszélni,

annak jönnie kell azonnal, különben elmúlik a kaland hangulata, és az benne a jó, hogy el is múlik, *csak egy lány a sok közül*. Ott aludt nála, szexeltek, ittak, dumáltak. Reggel arra ébredt, hogy kedveli a lányt, és szívesen töltené vele a másnapot is, kirándultak Southend-on-Sea-be. Igazi nyugis hely, szeles-hűvös-kés angol tengerpart, semmittevés, sokszor ez kell neki. Főleg nyugdíjasok jártak oda, ő mégis jól érezte magát. Jó fotókat tudott csinálni. Öregek, gondolta, és apa jutott eszébe. Apa is lesz ilyen, ilyen elhasználódott, ilyen semmittevő, majd kapaszkodnak egymásba anyával, és egymás idegeire mennek. Volt még idejük, kísértáltak a Cliff Gardensre, onnan látni legjobban a tengert, de itt senki nem nevezi tengernek. English Channelnek hívják, odaát La Manche-nak, ha jó idő van, ami Angliában azért ritkaságszámba megy, és ha nagyon mereszi az ember a szemét, átlátni a francia oldalra, ez persze csak az angolokra jellemző hogyan-csináljunk-a-semmiből-valamit érzés, szeretnék, ha olyan tengerpartjuk lenne, mint a franciáknak, persze, úgy is tesznek, mintha olyan lenne. Különösek az angolok, ilyenkor meg pláne. Imádnak a tengernél időt tölteni, azt képzelik, hogy nyaralnak, közben csak ülnek a férfiak feltúrt nadrágszárral, a nők felhúzzák a ruhájukat, hogy süljön a térdük is, borozgatnak és szendvicsselgetnek a fűben, aztán este úgy érzik, hogy egy napot nyaraltak. Ma is szép idő is volt, mondogatják, ha nem lenne párás, látni lehetne a francia partokat, Marciban megragadtak ezek a szavak, az érzékeny idegrendszer előnyei és hátrányai. Egyszerű kis nyaralóhely volt, Lucy élvezte. Végigsétáltak az *Esplanade*-on, egy gyorsbüfében ettek egy ízetlen virslit vörösesbarna, erős-savanykás mártással, *local speciality*, mondta a pultosfiú büszkeséggel vegyes öniróniával, leültek a teraszon álló fémpadra, az angol konyha gyakorlatilag ehetetlen, magyarázta közben Félix, a legjobb alapanyagokból képesek a legrosszabb terméket előállítani, és mintha ez a southendi falatozó pontosan ezt az elméletet igyekezett volna alátámasztani, de ez most nem számított. A nagymamák homokozóvödröket vesznek a kisunkáknak meg homokozólapátot, legalább javul a képzelőerejük. Jó nap volt, nagyokat nevettek, és akkor úgy érezte, ezzel a lánnyal talán tudna együtt élni. Magányos fiú vagyok, mondta neki. És ez igaz is volt. Nincs ebben semmi rossz, magányosnak lenni, pedig az emberek néha borzadva ejtik ki ezt a szót: magány.

Még kétszer találkozott Lucyval, a lány azt mondta, hogy beleszeretett, erre ő először nem válaszolt, aztán megmondta, hogy nős, és hogy lényegében ennyi volt az egész. Jó volt vele, jó volt a szex is, de ennyi. Annyit mondott, hogy nincs ideje komolyabb kapcsolatokra, és kéri, hogy Lucy is értse meg. Szarul hangzott. Lucy a konyhában ült egy kisszéken, és elsírta magát.

Gondolt Lucyra később? Persze hogy gondolt.

Régen a Lukácsban töltötte a délutánokat, sokan, az ismerősei közül inkább korán reggel jártak, az egy külön klán volt a *reggelesek*. Ő soha nem szerette a kora reggeleket, nem is járt rendszeresen, nem volt fakkja, mint Breyernek, az is egy külön klán volt, a *fakkosok*, de ő azokhoz sem szeretett volna csatlakozni. Ma valahogy kedve támadt hozzá, kimegy a hátizsákjával, napozgat, úszik pár hosszt, vereti a hátát a medence lépcsőjén a vízszaggárral, aztán hazamegy.

Nem volt a szokásai rabja. Sőt, szokásai sem voltak. Mi a professzor úr kedvenc időtöltése? Ezt kérdezte tőle egy újságíró, az Amikor-Még-Híresember-Volt korszakában. Nincs kedvenc időtöltésem, felelte. Csak időtöltései voltak. Zenét hallgatni. Abból is csak egyet-egyét, ha úgy adódott. Beethoven Hatodik. Vagy az Első Zongoraverseny. Kikapcsolja a világból. Az ember élete anyyi, amennyire emlékszik. Kínai bölcsesség. Ilyenek a kínai bölcsességek. A kínai filozófusok már mindent megmondtak, amit a világról tudni érdemes, vagy legalábbis azt hiszik, mert közben csupa értelmezhetetlen általánosságot mondtak, ami éppen ezért, mint minden baromság, örök érvényű. Lehet, hogy maga Konfuciusz mondta, amitől aztán végképp hasra esik mindenki. Félix 1990-ben volt a csúcson, tanszékvezető, aztán kirúgták. Ilyen egyszerű. Az volt a rendszerváltásnak nevezett történelmi fordulat. Mindenki új lehetőségek után kutatott. Felismerni és megragadni. Ő felismerte, de nem tudta megragadni. Konfuciusznak biztosan sikerült volna. Bassza meg Konfuciusz a nagy igazságait. És általában is. Akkor lett volna okosfiú. Amikor sok barátja és ismerőse még csak nézelődött, hogy na, mi újság, mi lett a szocializmussal, hogy hittünk benne, azért aztán nagy szorgalommal építettünk és hazugságokkal tartósítottunk, meg keresgéltek egymás telefonszámait, hogy kit lehet még hívni, és kit már nem érdemes, tépelődtek, hogy hogyan alakulnak majd a dolgok az országban.

Akkor elkapta el anyát a „Kötéltáncos”. Megrendelést kapott a képre, mondta szenvedélyesen, nekiállt festeni és éjjel-nappal csak vázlatokat készített. Írt egy levelet is Félixnek, Két sziget van az életében, a boldogság és a boldogtalanság, ő pedig egy kis csónakban próbál lavírozni a kettő között, de nem sok eredménnyel, és nem is ő lakik a másik szigeten. Zavaros volt. Nyilván nem vált be a gyógyszeres kezelés, amivel próbálkoztak. Volt házi ápolás, de azt meg nem tudták fizetni. És apa már nem bírt vele egy lakásban lenni. Nem könnyű annak, aki nem próbált meg egy örülttel együtt. A Balassában már nem volt hely, vagy nem akarták befogadni. Mi az igazság? Mindegy is.

Akkor jött Poros. Véges segített, a nővére dolgozott a kórházban, és sikerült ott elhelyezni anyát.

– Szóval? – nézett rá Szolnoki.

– Banális történet. Apa azt mondta, hogy egy konferenciára utazik Szegedre, még hozzá nagyon fontos konferenciára, ahol komoly szakmai beszédet mond, amire napokon át készült, gondosan becsomagolt, puszit adott anyának, azt mondta, hogy nagyon hiányzik majd neki, még Verát is felhívta, ahogy egy gondos apuka az ilyesmit csinálni szokta, de nem Szegedre ment, és nem hivatalosan, nem konferenciára, hanem Szonjával töltötte a hétvégét egy balatoni szállodában. Éjszaka kiment a fürdőszobába, rosszul lett, Szonja hívta a portást, a portás a mentőket, a mentők anyát. Így derült ki. Vera akkor mondta azt neki, hogy soha többé nem beszél vele, és így is lett.

Félix is elmesélte Szolnokinak.

– És aztán vége lett? – kérdezte Szolnoki.

– Ilyen nincs az életben, hogy vége. – Félix arra gondolt, most már lehet őszinte. – Többet nem találkoztam vele. Ő lépett le. Aki jobban szeret, az alulmarad. Van egy mondat a Talmudban, amit nagyon szeretek.

– Megmondja?

– Persze. Egyetlen sóhaj kettétörhet egy embert.

– Maga csakugyan érti ezt – volt valami elismerő Szolnoki hangjában.

– Mit?

– Tudja jól. Maga úgy hódít, mintha csak beszélgetne. – Tréfásan mondta, de Félixet megint megdöbentette az őszintesége. Pedig semmi különös nem történt, feltehetően egyszerűen kimondta, amit gondol.

Milyen jó volt Szonjával. Ez az emléke van. Az első együttlét. *Istenem, de milyen jó.* Egy fiatal nővel, ki is mondta magában azt a szót, amit így, ölelkezéssel összefüggésben nem szeretett kimondani, de akkor kimondta. Megsimogatta Szonja hátát, ott, a gerinc vonalán, ahol egy nő a legszebb tud lenni, csak sok ostoba férfi ezt nem érti meg. Hogy a finomságon múlik minden, nem a behatoláson. Kiment a fürdőszobába, belenézett a tükörbe, végigszagolta a polcon az illatszereket. Szonjának finom illata volt, finomak voltak az ízei. Még hajnal volt. Körbejárta a csendes lakást, így, nappali fényben is megállapította, milyen jó ízlése van a lánynak, kényelmes nappali, kis hálószoba, a konyha olyan, mint valami laboratórium. Tudna itt élni? Tudna, de nem akar. Most éppen azon a hídon áll, a bátorság és a tudás között. Mi a különbség? Mindegy. Majd belepréseli az életébe, az emlékei mellé. Ő már nem tudna mással élni. Vannak férfiak, akik kétszer-háromszor nősülnek, ő nem tudna. Majd randevúznak. Nem volt kedve maradni. A reggel, az soha nem olyan, mint az este. A posztkoitusz üres, lehangoló érzése. Felöltözött és elment. A buszvégállomásra ment, látta, hogy egy órát kell várnia a következő indulásig. Leült a váróteremben. Vasárnap volt, kevesen utaztak. Igaza volt Szonjának. Sodródik az eseményekkel. Hazudik, menekül, hogy biztonságot találjon, azután hazudik és menekül megint. Egy férfi sportújságot olvasott, egy fiatal lány a telefonját babrálta. Igen, jó volt, állapította meg Félix, de amióta kilépett a kapun, ahogy gyalogolt a kihalt utcákon, és ahogy most itt ült, a váróteremben, már arra gondolt, hogy nincs közük egymáshoz. Maga sem értette pontosan, szerette volna megmagyarázni, de már azt is megszokta, hogy ezeket a dolgokat nem tudja megmagyarázni. Az utazás hosszadalmas volt, az eső is eleredt. A kezén még érezte Szonja illatát. Jó volt.

Szolnoki szó nélkül hallgatta.

– Ez a nő, a Wollner, soha nem létezett – mondta azután. Halkan beszélt, Petrónak nagyon kellett figyelnie.

– Nekem azt mondta, hogy együtt voltak a tihanyi festőtáborban.

– Éppen ebben áll a betegség lényege. Bárhogy is nevezzük. Ez volt a menekülő útvonala. Mondtam már.

Ebben áll.

Hetente látogatja. Másfél óra vonattal, végül is nem nagy dolog. Csakhogy érdemes-e menni, az a kérdés. Mehetne minden másnap, vagy csak kéthetente, de ő mindent tervszerűen csinál, ezen nem tud változtatni. Lehet, hogy ha

akarna, tudna, de minek? Bemegy hozzá, ha sikerül jobb állapotban találnia, akkor elbeszélgetnek, Anett mindenféle praktikus ostobaságról kérdezősködik, vagy olyankor megy, amikor éppen *más* állapotban van, akkor meg semmi értelme az egésznek, csak téblábol ott, a társalgóban, vagy egyenesen kimegy az állomásra, üldögél egy padon a váróteremben vagy szemben a vendéglőben, és várja a következő vonatot. Ilyenkor szívesen felhívna valamelyik régi barátját, esetleg Bleyert, aki mindig szívesen társalog, aztán nem hív fel senkit. Szonját. Talán őt hívná a legszívesebben. Még hogy *vége*, ezt kérdezte Szolnoki. Ostoba nő. Semmit sem tud az életről. Még elmesélni is fájdalmas. Nem is fájdalmas. Keserű.

Marci délután kettőre ér Porosra. Átlagos kisváros, még az átlagnál is átlagossabb. Mintha soha nem történe itt semmi. Megáll egy kocsmánál, inna valamit, jólesne, átsegítené a találkozást, utána simán hazavezetne, de nem kockáztatja a partneri állást a cégnél. Éppen most, amikor fellendülünk. Beszállt egy francia vállalkozó is, Charles Camoix. Marci kedveli a franciákat, színt visznek az életbe, van bennük valami eredendő művészi hajlam. Üzletember vagyok, nincs belőle kilépés, ezt szokta mondani, ez azért jobban hangzik, mert abban, hogy céges, van valami kisszerű, ma már szinte mindenki céges, akinek van valami, a taxis, a pék, még a szemüvegjavító is, mindenki. Vannak ilyen szavak, amik valamiért kisszerűen hangzanak, még a lakcím is olyan, hogy benne van minden, hol laksz, ha például a Nyóckerben, akkor azzal már kiállítottál magadról egy bizonyítványt, meg, pláne, ha Nagyfuvaros utca, komoly üzletember ilyen helyen nem lakik, még a *Széna tér*, annak a hangzásában is van valami vidékies. Komoly ember nem lakik a *Szénán*. Komoly és magára valamit is adó üzletember, minimum a Rózsadombon lakik, vagy a Normafa környékén, ahogyan mi, a Svábhegyen, vagy még azon is túl, egy olyan helyen, amit senki sem ismer, az a legelőkelőbb. *A Norman-dombon lakunk. Tudod, hol van?* És rögtön felülkerekedsz.

Így, emelte fel a mutatóujját látványosan Véges, így, így kell élni.

Skizo. Ez az ítélet. Az elmeegógyászatban a legtöbb eset a határokon mozog, de azért ez majdnem biztos. Mi lesz a vége? Nem tudni. Ötven éve még nem is ismerték. „Megháborodott” – ennyit mondtak rá. Még kimondani sem szereti senkinek, még magának sem, mintha szégyen lenne, hogy azt gondolja mindenki, hogy anya bedilizett, nem mondják ki, csak gondolják, mert az ember ismerősei is gyakran leegyszerűsítik az élet képleteit, szóval, ha valaki megkérdezi, hogy van anyuka, csak annyit felel, hogy köszöni, megvan. Vujó néha hívja, de Petró nem fogadja. Nem féltékeny, de nincs kedve beszélni vele. Sokan érdeklődnek. Hogy van Anett? Beteg. Ennyit mond. Kinek mi köze hozzá.

A Poros. A végállomás.

Szolnokit keresi, a doktornő már elment, mondja egy ápoló, várta magát, de elment. Kár, gondolja Marci, ő legalább jelentett neki valami vonzót ebben a Porban. Legtöbbször a folyosón beszélgettek, egyszer leültek a kertben egy padra, és kávéztak is a büfében. Marcinak az volt az érzése, hogy a nő magányos, és hogy rokonszenveznek egymással. Elkapta a szokásos majdnem-

lehetne-közöttünk-valami kényszere, ami néha rátör, mint egy démon, amivel küzdenie kell. Szép nő, jó illata van, szantál, ami végképp különleges ezen a helyen, ahol mindennek betegség- meg fertőtlenítőszaga van, Puccinit is kedveli, anyának néha bejátszanak, elmehetnénk mi is operába, mondta egyszer Szolnokinak, milyen izgalmas lenne, a dilis anyuka orvosával szexelni, de aztán eltűnt a pillanat, amikor még valamit mondhatott volna.

Bemegy anyához. Nem mondhatná, hogy kedve van hozzá, de azt sem, hogy nincs, inkább kedvetlen, ez a jó szó, kedvetlen. Közömbös. A borostás-kócos férfi van a portán, nem a másik, a kövér, szelíd tekintetű, aki olyan, mintha már néhány évet egy kórteremben töltött volna el, és lehet, hogy el is töltött, a fülkében szól a rádió, de csak olyan hangerővel, hogy nem hallani és nem is érteni, csak azért, hogy ne legyen csend, a borostás a kapuban cigarettázik, onnan tekinget körbe. Ennek a munkának nincs becsülete Magyarországon, bezeg recepcióslánynak lenni egy multinál vagy magánorvosi rendelőben, rövid szoknyában, mosolyogva, modern telefonnal, annak van tekintélye, *receptiós vagyok*, mondja egy lány, és akkor már el is helyezte magát a társadalomban, de ez, állami klinikán portáskodni, ez a nagy semmi, egy félrecsúszott élet, az. Számolja a lépcsőfokokat, gyerekkori szokás, lehet, hogy pszichológiai rendellenesség, hozzatok be egy normális embert, én pedig meggyógyítom, egy nagy ember mondta ezt, talán Jung, de mindegy is, aki ismerte az ilyen házak belső világát. Varázshegy. Bevonz. Első emelet. Hosszú folyosó, ételszállító kocsi, szennyes edényekkel. „Látogató”. Ez a közös helyiség. Várja, hogy anyát odakísérjék. Leülnek. Bemehetne a kórterembe is, háromágyas, csak ketten vannak, anyáé van az ablaknál, van egy fénykép a fém szekrénykáján, nagyon régi, már összefogdosott családi fotó, még Vera hozta be biztosan, hogy talán segít. Marci nem akar a kórterembe menni. Itt is szar, de még valahogy mégis jobb. Az első pillanatban már tudja, ahogy anya ránéz. „Hát mi van?” Szörnyű, gondolja Marci, hogy ez maradt belőle. „Hoztam neked Sachert.” Előveszi a fadobozt. Összeér a kezük. Már nem jelent semmit. Idegen-kezüség. Ez a szó. Ez jut eszébe. „Mi volt a suliban?” Ezt kérdezi még anya. „Hát semmi.” Anya kinyitja a dobozokat. Sacher. Az élet egyik értelme. „Tudod, hogy nem szeretem”, mondja anya, és eltolja. Majdnem undorral. „Persze”, feleli Marci, mégis, mit mondhatna. „Jól van, akkor megyek is.” Anya nem tartja vissza, feláll, Marci visszakíséri a kórterembe, odaköszön a másik ágyon fekvőnek, de nincs visszaköszönés, mi értelme is lenne. Idegenek vagyunk mind. Anya leül az ágy szélére, felnéz Marcira, de nincs semmi a tekintetében. Megint végig a folyosón, le a lépcsőn. Kitapogatja az autókulcsot a zsebében. Szóval így végezzük mind valahogy. A portásnak is köszön, ő sem köszön vissza, csak bólogat, hogy viszlát. Elsétál az autóig, éppen lejár a parkolása. A Sachert bedobja a kukába, biztos jön majd erre valaki, aki kikotorja. Beül, üzenni akar apának, aztán inkább felhívja.

– Voltam anyánál.

– És? Örült neki?

– Igen – hazudja.

– Hát legalább ez – sóhajt apa.

Legalább, gondolja Marci. A beszélgetés időtartama tizenhét másodperc.